

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครู อาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการระดับอาชีวศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการบริหารและการบริหารงานวิชาการ
 - 2.1.2 ความสำคัญของงานวิชาการ
 - 2.1.3 หลักการทฤษฎีและกระบวนการบริหารงาน
 - 2.1.4 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551
 - 2.1.5 แนวคิดการจัดอาชีวศึกษา
 - 2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ครู
 - 2.1.7 บริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์
 - 2.1.8 บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการระดับอาชีวศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหารและการบริหารงานวิชาการ

การบริหารในฐานะที่เป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี หลักการและเหตุผล จำเป็นต้องกระทำอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการ การบริหารมีความหมายและความสำคัญตามทัศนะต่าง ๆ เช่น แคมป์เบลล์ และคณะ (Campbell and Others. 1976, น.137) ได้กล่าวถึงการบริหาร หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติได้ดำเนินงานจนเสร็จสิ้น ได้ผลงานตามที่ต้องการ ไชมอน (Simon. 1976, น.1) ได้กล่าวถึง

การบริหารว่าเป็นศิลป์ในการปฏิบัติงานให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

สมพงษ์ เกษมสิน (2517, น.6) ได้กล่าวถึงการบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resources) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่ง ลอยเลิศ (2543, น.20) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในวิทยาลัยให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก

รุจิรี ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545, น.56) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภู่อาระ (2545, น.6) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจ สถานศึกษา วิทยุ โสธร (2523, น.436) เห็นว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนให้เกิดผลดีแก่นักเรียน และมีประสิทธิภาพสูงสุด

เตโช (2531, น.76) กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, น.16) ได้แสดงทัศนะว่า การบริหารงานวิชาการมองในแง่ของกระบวนการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนจึงสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ กระบวนการดังกล่าวนี้ ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบโครงสร้าง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดดำเนินงานทางวิชาการ การผลิตสื่อและอุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การจัดแหล่งหรือศูนย์สารสนเทศ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และ การนิเทศภายในเพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพ

2.1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญในการจัดระบบงานให้รัดกุม และมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น จึงมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

(พนัส หันนาคินทร์, 2524, น.235) ผู้บริหารการศึกษา ทุกคนควรจะได้รับผิชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน

(กัญญา สาธร, 2526, น.232) งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา หมายความว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

สมิธ (Smith, 1961) ได้ศึกษาและจัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการไว้เป็นอันดับแรกงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารแบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้

งานบริหารงานวิชาการ	ร้อยละ 40
งานบริหารบุคลากร	ร้อยละ 20
งานบริหารกิจการนักเรียน	ร้อยละ 20
งานบริหารการเงิน	ร้อยละ 5
งานบริหารอาคารสถานที่	ร้อยละ 5
งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน	ร้อยละ 5
งานบริหารทั่วไป	ร้อยละ 5

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุขในการ ดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของวิทยาลัย เมื่อวิทยาลัยมีงาน วิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่นๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย

3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่วิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็น ในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของ วิทยาลัย วิทยาลัย

จะได้รับการจัดสรรงบประมาณมาน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานของวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ

4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของวิทยาลัย การพิจารณาคุณภาพของ วิทยาลัย ต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของวิทยาลัย โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงาน วิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษา เนื่องมาจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยอยู่เสมอ พอสรุปได้ว่างาน วิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการ ศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงาน ด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุม อบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมี ประสิทธิภาพสูงจะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชการนับเป็นงานที่สำคัญของวิทยาลัย เป็นหน้าที่ หลักของวิทยาลัย ถือเป็นหัวใจของการบริหารวิทยาลัย วิทยาลัยจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ของวิทยาลัย ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

2.1.3 หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการบริหารงานวิชาการ

การบริหารโดยทั่วไปมีความมุ่งหมายเพื่อต้องการให้การปฏิบัติงานบรรลุตาม วัตถุประสงค์ การบริหารจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งมีเทคนิควิธีเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยหลักการและกระบวนการ ก่อนที่จะกล่าวถึงหลักการและกระบวนการจึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของการบริหารและงานวิชาการ ดังนี้

หลักการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน วิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความ เป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิตและกระบวนการเป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ หลักการไคเซ็น (KAIZEN) มีเป้าหมายในการเสนอแนะเพื่อแสดงถึงคุณภาพไว้ 6 ประการ (รุ่ง แก้วแดง, 2538, น.144-145)

- 1.1 ผลผลิตเพิ่มขึ้น
- 1.2 คุณภาพสูงขึ้น
- 1.3 ต้นทุนลดลง
- 1.4 ตรงตามเวลาที่กำหนดหรือประหยัดเวลามากขึ้น
- 1.5 มีความปลอดภัยมากขึ้น
- 1.6 บุคลากรและผู้รับบริการมีขวัญและกำลังใจสูงขึ้น

หลักการของไคเซ็นมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.6.1 สังเกต ค้นหาจุดที่เป็นปัญหา เช่น ความสูญเสียเปล่า ความไม่สม่ำเสมอ สดวกวิสัย เช่น ปัญหาด้านคุณภาพ ต้นทุนสูง ความปลอดภัยน้อย เวลาต้องล่าช้าอยู่เป็นประจำ
- 1.6.2 สืบสวน ตรวจสอบ สภาพการณ์ปัจจุบัน
- 1.6.3 คิดค้น ออกความคิดว่าหากทำเช่นนี้แล้วจะเป็นอย่างไรบ้าง
- 1.6.4 สะสาง การจัดระบบ จัดหมวดหมู่
- 1.6.5 ปฏิบัติ ดำเนินการปรับปรุง โดยทดลองทำและสังเกตดูว่าดีหรือไม่ดี

อย่างไร

- 1.6.6 ติดตามตรวจสอบประสิทธิผล จนกว่าผลลัพธ์จะคงที่
- 1.6.7 สรุป ทำรายงาน เขียนข้อเสนอแนะ

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สมำเสมอตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจาก การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล 3 หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด

1. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outputs) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คำสองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดด้วยเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยี และใช้เวลาน้อยอีกด้วย

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในหลักการเฉพาะเรื่องในบทต่อไป

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ทำให้ดีที่สุด นำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิตชอบร่วมกันทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลและความประหยัด การดำเนินงานทางวิชาการโดยอาศัยหลักการดังกล่าวย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จคือความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)

1. ทฤษฎีทางการบริหาร

การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องนำศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทฤษฎีทางการบริหารที่นำมากล่าวถึงมีดังนี้

1.1 การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ผู้ก่อตั้งคนแรกของความคิดนี้ และได้นำมาใช้ได้เป็นผลสำเร็จ ได้แก่ Frederick W. Taylor มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสิ่งที่ต้องการไว้ สำหรับการปฏิบัติงาน แทนที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำตามตนเองคิด เทเลอร์ พยายามหาวิธีที่ดีที่สุดซึ่งได้หลักการมีขั้นตอน ดังนี้ (Hampton, 1986, น. 60)

1.1.1 การวิเคราะห์งาน (Analyze task) ผู้บริหารจะต้องทำการวิเคราะห์งานก่อนว่า มีองค์ประกอบหรือส่วนงานอะไรบ้าง มีมาตรฐานอะไรบ้าง อุปกรณ์เครื่องมือ และการจัดเวลารวมทั้งเวลาพักผ่อน และเวลาที่ยืดหยุ่นได้

1.1.2 กำหนดคุณสมบัติของบุคคลเข้าปฏิบัติงาน (Design one best way to perform it) ผู้บริหารต้องพิจารณาว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะ เช่นไร มีความเหมาะสมกับงาน โดยพิจารณาทั้งด้านความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางร่างกาย วุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์ เป็นต้น

1.1.3 คัดเลือกบุคคล (Select workers) เป็นขั้นที่ผู้บริหารต้องคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้

1.1.4 ฝึกอบรมบุคลากร (Train workers) เพื่อให้บุคลากรมีทักษะการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีการแนะนำ ชี้แจง ฝึกประสบการณ์ ให้เกิดความชำนาญ โดยอาศัยการอบรม หรือการประชุม การสัมมนา เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.1.5 การให้สิ่งจูงใจหรือแรงเสริม (Pay incentives) ผู้บริหารต้องจัดค่าตอบแทนให้บุคลากร เพื่อจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรทุกฝ่าย และเป็นการเพิ่มประสิทธิผลอีกด้วย การปฏิบัติงานตามหลักการห้าขั้นตอนนี้ ทำให้เทเลอร์ประสบความสำเร็จและมีผลผลิตเพิ่มขึ้น บุคลากรมีความพึงพอใจไม่น้อยหน้าปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ผู้บริหารยังต้องทำหน้าที่วางแผน จัดองค์กร ให้คำชี้แนะ และควบคุมการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถนำหลักการดังกล่าวของเทเลอร์ไปใช้กับการบริหารงานวิชาการได้เช่นเดียวกัน

1.2 ทฤษฎีการบริหารเชิงการจัดการ (Administrative Management) ผู้คิดค้นหาวิธีการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ และคิดในเรื่องการจัดการ ได้แก่ Henri Fayol โดยเน้นให้ความสำคัญกับหน้าที่ทางการบริหารจัดการ ซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้ (Hampton, 1986 ,น. 61-62)

1.2.1 การแบ่งงาน (Division of work) เป็นการกำหนดภารกิจและความรับผิดชอบให้บุคลากร

1.2.2 มอบอำนาจความรับผิดชอบ (Authority) ให้ผู้ปฏิบัติได้ทำตามบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งคำนึงถึงการให้รางวัล และผลตอบแทนที่เหมาะสม

1.2.3 กฎระเบียบ (Discipline) จัดให้มีกฎและระเบียบ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติได้เข้าใจตรงกัน และจำเป็นต้องอาศัยการแนะนำ การนิเทศที่ดี

1.2.4 เอกภาพการสั่งการ (Unity of command) งานควรได้รับคำแนะนำ หรือคำสั่งจากผู้บริหารหรือหัวหน้างานเท่านั้น

1.2.5 เอกภาพของการกำหนดทิศทาง (Unity of direction) ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทาง เป้าหมาย แต่ละงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการประสานงาน การสร้างเอกภาพ และการเน้นการปฏิบัติ

1.2.6 การรวมความสนใจของแต่ละคนให้เป็นหนึ่งเดียว (Subordination of individual interests to general interest) ความทะเยอทะยาน ความเห็นแก่ตัว ความขี้เกียจ ความอ่อนแอ ความเบื่อง่าย และสิ่งไม่พึงประสงค์ ของบุคคลเป็นสาเหตุมีผลต่อพฤติกรรมองค์การโดยรวม ผู้บริหารจำเป็นต้องละลายสิ่งเหล่านั้นให้หมดไป และสร้างตัวอย่างที่ดีและการนิเทศที่เหมาะสมและยุติธรรม

1.2.7 การให้รางวัลหรือค่าตอบแทนแก่บุคลากร (Remuneration of personnel) ผู้บริหารจัดรางวัลหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น

1.2.8 การรวมศูนย์ (Centralization) องค์การจำเป็นต้องมีการประสานงาน การสั่งการ โดยอาศัยส่วนกลาง อย่างไรก็ตามอาจมีความจำเป็นต้องกระจายอำนาจหรือความรับผิดชอบ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะงาน การรวมศูนย์จะทำให้สามารถกำหนดศักยภาพของบุคลากรไปในทิศทางเดียวกัน

1.2.9 สายงานของการบริหาร (Scalar chain) เป็นการกำหนดสายบังคับบัญชาจากเบื้องบนสู่ระดับล่าง ซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทางให้มีเอกภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่มีสายงานบริหารยาวเกินไป การสื่อสารก็ย่อมมีอุปสรรค และการตัดสินใจที่ไม่ดี ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน

1.2.10 การลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Line order) เป็นการวางคนให้เหมาะกับสายงานเดียวกันได้เพื่อสะดวกต่อการประสาน กำกับ ติดตามผล

1.2.11 ความเท่าเทียมกัน (Equity) ผู้บริหารต้องให้ความเท่าเทียมและยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผลต่อความซื่อสัตย์และการปฏิบัติงานที่ดี

1.2.12 ความมีเสถียรภาพของบุคลากร (Stability tenure of personnel) ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเสถียรภาพหรือความมั่นคงในการปฏิบัติงานของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงหน้าที่รับผิดชอบบ่อย ๆ ย่อมส่งผลต่อการทำลายขวัญและประสิทธิภาพ

1.2.13 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนได้ริเริ่มสร้างสรรค์ให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด โดยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล เป็นต้น

1.2.14 การพัฒนาทีมงาน (Espirit de corps) ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือและการประสานงานที่ดื่องค้ประกอบทั้ง 14 ประการนี้จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่ง Gulick and Urwick ได้สรุปเป็นแนวความคิดทางการบริหารโดยใช้คำย่อว่า “POSDCoRB” ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงต้องนำหลักการดังกล่าวนี้ ไปประยุกต์ใช้เช่นเดียวกัน เพื่อให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.3 ทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) เป็นทฤษฎีการบริหาร เน้นความสัมพันธ์ของบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรหรือผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน ผู้ให้ความคิดนี้ได้แก่ Elton Mayo ให้ความสำคัญกับความรู้สึกที่มีต่อกัน เน้นองค์ประกอบทางด้านสังคมและจิตวิทยา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต และส่งเสริมความมีชีวิตที่ดี เมโย ได้กล่าวไว้ว่า “คนไม่ได้ถูกแยกให้มีความโดดเดี่ยวลำพัง ซึ่งแสวงหาหรือสนใจแต่รายได้หรือการงาน แต่เขายังต้องเป็นสมาชิกอยู่กับกลุ่ม ต้องการความพึงพอใจจากสังคมอีกด้วย” เมโย ได้สรุปปัจจัยที่สำคัญและเป็นองค์ประกอบต่อประสิทธิภาพขององค์การไว้ดังนี้

1.3.1 ขวัญ (Moral) บุคลากรจะต้องมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขวัญและกำลังใจ โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน

1.3.2 ระดับความปรารถนา (Level of aspiration) ทุกคนมีความปรารถนาต่อชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ตนเองและครอบครัว หรือสังคม ดังนั้น การตั้งความหวัง เพื่อพัฒนาไปสู่ความปรารถนาสูงสุดย่อมเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมีความสำเร็จ

1.3.3 ความตระหนักในตนเอง (Self-realization) บุคลากรจะต้องสร้างความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของทุกคน ทุกส่วน ประกอบกันในการ้องการ การรู้และเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง จะเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานร่วมกัน

1.3.4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) การให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะสร้างความผูกพันต่อองค์การมากขึ้น มนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี มีความอบอุ่น มีชีวิตชีวาทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ ต้องการให้องค์กรที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนเอง

1.3.5 การมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือและก่อให้เกิดผลต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วอีกด้วย

ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2547, น.25) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ จำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการ ทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ Henri Fayol เป็นชาวฝรั่งเศส และเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ฟาโยล ทำงานอยู่ในโรงงานแร่ และโลหะ เขาได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการบริหารงาน ฟาโยล ได้ช่วยกอบกู้สถานการณ์อัน ล้มเหลวของบริษัท จนทำให้มีผลกำไรงดงาม แนวคิดของ ฟาโยล อยู่ที่ว่า การแสวงหากฎเกณฑ์ในการ บริหารงานที่มีลักษณะเป็นสากล ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักบริหารที่ต้องมี ภาระหน้าที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อองค์กร

ฟาโยล ได้เสนอองค์ประกอบขั้นมูลฐานของการบริหารไว้ ดังนี้ 1.การวางแผน (To plan) 2.การจัดองค์กร (To organize) 3.การบังคับบัญชา (To command) 4.การประสานงาน (To coordinate) 5.การควบคุม (To control) นอกจากนี้ ฟาโยล ยังได้เสนอหลักการสำหรับผู้บริหารที่ ควรนำไปใช้ ในการบริหารงานอีก 4 ประการ ดังนี้ 1.ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ใน ขอบข่ายความรับผิดชอบของตน แม้ว่าภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติ จัดทำก็ตาม ข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องได้ สดส่วนกัน 2.เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจ และจัดให้มีขึ้นใน หน่วยงานของตน หน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาจะเกิด ความยุ่งยากสับสนในการ ปฏิบัติงาน 3.การบริหารงานขององค์กรจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมาย หลักขององค์กร แม้ว่าองค์กรนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานของ องค์กรย่อมตรงกัน และนักบริหารต้องจัดให้ หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบปฏิบัติ สอนองวัตถุประสงค์หลักขององค์กรเสมอ 4.นักบริหารจะต้องเสาะแสวงหา วิธีการที่จะอำนวยความสะดวกและประหยัดต่อการบริหาร ฟาโยล ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ Gangplanks อันเป็นแนว บริหารที่จะช่วยลดขั้นตอนการทำงานให้สั้นเข้า การติดต่อรายงานให้การดำเนินงานไปตามสายการ บังคับบัญชา บางกรณีเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ สิ้นเปลืองและก่อให้เกิดความชักช้าในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอนี้ที่น่าสนใจอันเกิดจากแนวคิดของ ฟาโยล คือ หลักการเกี่ยวกับการบริหาร 14 ประการ ที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่ ได้แก่

1. การแบ่งแยกการทำงาน (Division of work)
2. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority)
3. วินัยจรรยา (Discipline)

4. เอกภาพในการควบคุม (Unity of command)
5. เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of direction)
6. ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual to general interest)
7. ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)
8. การรวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง (Centralization)
9. สายการบังคับบัญชา (Chain of command)
10. คำสั่งและระเบียบข้อบังคับ (Order and regulation)
11. ความเสมอภาค (Equity)
12. ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of personnel)
13. ความดำริริเริ่มในการทำงาน (Initiative)
14. ความยึดมั่นและร่วมแรงร่วมใจ (Esprit de corps)

ข้อที่น่าสังเกต จากทฤษฎีและหลักเกณฑ์การจัดการของ ฟาโยล จะมุ่งแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการบริหารที่จะมีลักษณะเป็นสากล สามารถนำไปใช้ได้ทุกองค์การ ฟาโยล มุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนใหญ่ ทฤษฎีการบริหารของ ฟาโยล มีความเหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ มีขั้นตอนหรือกระบวนการในการบริหารงานที่มุ่ง ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ฟาโยลได้กำหนดขั้นตอนในการบริหารงานที่เหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ดังนี้

1. การวางแผน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร เป็นภาระหน้าที่และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักสำคัญในการวางแผน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลยิ่งขึ้น

2. การจัดองค์การ เป็นกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะสามารถทำให้องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย คน (people) หน้าที่การงาน (Function) และปัจจัยทางกายภาพต่างๆ (Physical Factors) ขององค์การ หรือการบริหารงานวิชาการ

3. การบังคับบัญชา เป็นการบริหารงานวิชาการตามอำนาจหน้าที่ ตามระเบียบแบบแผนวิธีการและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยศิลปะการเป็นผู้นำ หลักมนุษยสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

4. การประสานงาน เป็นเรื่องของการร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับภาระทางใจที่สำคัญ ดังนั้น การประสานงานจึงเป็นการประสานใจที่มีส่วนสำคัญ ในการส่งผลให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การควบคุม เป็นการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และความก้าวหน้าในการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลง การพัฒนางาน และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารของ ฟาโยล ซึ่งเป็นกระบวนการในการวางแผนการจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม มีความเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการอย่างยิ่ง เป็นวิธีการบริหารงานวิชาการที่เป็นสากล มีขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารงานที่ต่อเนื่อง สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการขององค์กรในที่สุด <http://www.banprak-nfe.com/webboard/index.php?topic=2156.0> ขอบข่ายงานวิชาการงานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงาน วิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผล การเรียนงานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานนั้น เป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 32) ได้กำหนดออกเป็น 12 งาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตร เพื่อความเป็นไทยพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำ สารของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนว ปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 34) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การศึกษาระดับอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของ สังคมชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานะภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายาม บูรณาการเนื้อหา สาระทั้งในระดับแผนกวิชาเดียวกันและระหว่างแผนกวิชา ตามความ เหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตร ให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม จากแนวปฏิบัติในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้อง สนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา จัดหาคู่มือ แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามา บริการแก่ครู ร่วมกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา ประเมิน การใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามและประเมินผลการใช้ หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและ สำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา

ธเนศ ขำเกิด (2541 ,น. 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ กระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของ การเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้ วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการ เรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจาก กระบวนการดังกล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการ เรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะ ทางสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะใน การแก้ปัญหาได้ ในทุก สถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546,น. 34)ได้ กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระ และ หน่วยการเรียนรู้ โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง การ ส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝัง

คุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆโดยเน้นการนิเทศ ที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมจาก แนวปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู ควบคุม กำกับให้การ จัด ตารางสอนของครูเป็นไปตาม ความเหมาะสมของครู มีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการและใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียน การสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และ มี ข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ ดียิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในด้าน การวัดผลและ ประเมินผล ดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน จากแนวทางในการปฏิบัติใน ด้านการวัดผลประเมินผล ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหาร จะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลร่วมกับครู และฝ่าย วิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู

เกี่ยวกับ การวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของ หลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถใน การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และควบคุมติดตามการประเมินผลและนำผลการประเมิน มาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้อง มีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่ง สุกัน เทียนทอง (2546, น. 29) ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขตอยู่ที่การแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ ให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยมี ครูเป็น ผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ดังนี้

4.1 ศึกษาวิเคราะห์วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผล งานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น จากแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จัดให้มีคู่มือ/เอกสารเพื่อประกอบ การจัดทำวิจัยให้แก่บุคลากรในวิทยาลัย และสนับสนุนให้ครู นำเสนอผลงาน การวิจัยต่อผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2528, น. 28) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ดังนี้

5.1 ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและกา พัฒนางานด้านวิชาการ

5.3 จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจาก แนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องสำรวจ ความต้องการของครูในการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน จัดหาวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวก แก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้ มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควบคุม กำกับ ให้ครูได้ ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประการดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 25 ที่ได้กล่าวถึง หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะอุทยานวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ศูนย์ กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ” และมาตรา 29 คือ “ให้ สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ

ต่างๆรวมทั้งหาวิธี การสนับสนุนให้ มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น.36) ได้กำหนด แนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังนี้

6.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือ สถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.4 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และ ประสานความร่วมมือสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกวิทยาลัยในการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น จากแนวการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องจัดหาหนังสือให้มี ในห้องสมุดตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและ นอก วิทยาลัย ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ในและนอกวิทยาลัย และส่งเสริมให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก สถานศึกษา

7. การนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยพัฒนางานวิชาการเพื่อให้เป็นไป ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาการจัดการศึกษา ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและ วิธีดำเนินการสอน การนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารใช้พัฒนางานวิชาการของวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และ เหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายใน สถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา จากแนวทางการ ปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมการ นิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร

เพื่อช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เสนอวิธีการ วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการนิเทศภายในวิทยาลัย จัดให้มีการนิเทศโดยการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูนำผลงานจากการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอน

8. การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้การดำเนินการแนะแนวในวิทยาลัยประสบผลสำเร็จและบรรลุผล ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการแนะแนวการศึกษา ดังนี้

8.1 การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา จากแนวทางในการปฏิบัติการแนะแนวการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวให้กับครูในวิทยาลัย ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อมูลนักเรียน รายบุคคลจัดทำงบประมาณสนับสนุนงานแนะแนว ในวิทยาลัย ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อ แนะแนวให้แก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูในวิทยาลัยเป็นบุคคลแห่งการแนะแนว

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 3) ได้กำหนดให้วิทยาลัยจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ในหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และเพื่อให้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 37) จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จากแนวทางในการปฏิบัติ ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วม กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำประกันคุณภาพภายใน

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรที่จะประสานให้ความร่วมมือกับสถาบัน องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ความร่วมมือในการให้ความรู้แก่คนในชุมชนอันเป็นแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ชุมชน เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็ทำให้การจัดการศึกษา ในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น ก่อให้เกิดความร่วมมือทั้งทรัพยากรและงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ,น. 38) ได้ให้ แนวปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้

10.1 การศึกษาสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการ พัฒนา ทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น จากแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องศึกษา และสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ประชาชน วางแผนในการสนับสนุนงานวิชาการ แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง วิชาการของสถานศึกษา มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนจัดบุคลากร ในวิทยาลัยให้มีหน้าที่ประสาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ การประสานความร่วมมือในด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทำให้นักเรียนและบุคลากรในวิทยาลัยได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้นเพราะการร่วมมือทางวิชาการเป็นการแบ่งปันสื่อ และองค์ความรู้ต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 38) ได้ให้ แนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น ดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้ง บริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ จากแนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น ดังกล่าวมาทำให้ทราบว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ แต่งตั้งบุคลากรให้มีหน้าที่ใน การประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และจัดระบบในองค์กรให้มีความเหมาะสม ในการใช้เป็นสถานที่ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่น ที่จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง อารุง จันทวานิช (2546, น. 20) กล่าวว่า วิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นวิทยาลัยที่สามารถเป็นแบบอย่างในการ

ให้ความช่วยเหลือชุมชนและวิทยาลัยอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือ คือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และวิทยาลัยอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากรร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมวิทยาลัยอื่นพัฒนาการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 38) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

12.1 ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จากแนวทางการปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องดำรงและศึกษาข้อมูลรวมทั้ง ความต้องการในการสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันที่จัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการได้รับการ การศึกษาของบุคคลครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดระบบภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการ จัดการศึกษาของบุคคลครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาและ แต่งตั้งบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถให้มีหน้าที่ประสานให้เกิดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2.1.4 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา) พรบ. ฉบับนี้ ประกอบไปด้วย 6 หมวด 1 บทเฉพาะกาล 63 มาตรา

หมวด 1 บททั่วไป

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาในระบบ ที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน

(2) การศึกษานอกระบบ เนื้อหาและหลักสูตร ยืดหยุ่นตามความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาระบบทวิภาคี ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

(1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

(1) มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

(2) การศึกษาในด้านวิชาชีพต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการ

(4) มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคล

(5) ให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา

(6) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชน

(7) พัฒนาครูและคณาจารย์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

หมวด 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาของเอกชนอาจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสถาบันเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือทางวิชาการ การสร้างคุณภาพการอาชีวศึกษาเอกชน

จัดระบบการจัดการให้เอื้ออำนวยแก่ผู้มีประสบการณ์ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากสถานประกอบการที่ได้รับการรับรอง ผู้เรียนที่สะสมผลการเรียนไว้ และผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ด้านวิชาชีพเพื่อให้ได้คุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ได้

จัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และสถานประกอบการ

สถานประกอบการที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ครูฝึกในสถานประกอบการ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ
- (2) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ หรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
- (3) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี หรือสำเร็จการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าสามปี หรือผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี
- (4) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขา มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่น และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้

2.1.5 แนวคิดการจัดอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาและหรือการฝึกอบรมอาชีพเป็นการศึกษาเพื่ออาชีพ มีการกำหนดระดับทักษะที่ผู้เรียนต้องทำ ได้หรือมีได้ในแต่ละอาชีพ หรือแต่ละพันธกิจ/มีการกำหนดความรู้ความสามารถทั้งความรู้ที่เป็นหลักวิชา ความรู้ที่สัมพันธ์กับทักษะ กำหนดคุณลักษณะ (Trait) เจตคติ (Attitude) จริยธรรม (Ethics) และจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ที่พึงมีของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ดังนั้นการจัดอาชีวศึกษาจึงมุ่งเน้นสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้ศึกษา (Occupational Competence) ให้เพียงพอแก่การประกอบอาชีพได้เป็นขั้นต้นการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษาจึงควรใช้เทคนิคและวิธีการที่เรียกว่า วิธีการประเมินโดยใช้ความเชี่ยวชาญของทีมประเมิน (Professional Team Evaluation Approach) ในรูปแบบของการตัดสินใจร่วมกันของทีมประเมิน ซึ่งผู้ประเมินภายนอกต้องศึกษา (Investigation) หรือตรวจสอบผลการดำเนินงานข้อมูลด้านสมรรถนะ (Performance Data) ก่อนการใช้การตัดสินใจโดยใช้ความเชี่ยวชาญของทีมประเมิน ข้อมูลด้านสมรรถนะ (Performance Data) ได้จากหลายแหล่ง เช่น จากผลการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษา การตรวจเยี่ยมการสังเกต ศึกษาร่องรอยจากเอกสาร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศึกษาทั้งที่เรียกว่า Intrinsic และ Extrinsic เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอประกอบการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิ (Professionals)

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครู

ความหมายของครู

ในสังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องผู้ใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้เด็ก ๆ ได้มีความรู้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำโดยเรียกบุคคลนั้นว่า “ครู” คำว่า “ครู” เป็นคำที่สูงยิ่ง เพราะว่าครูเป็นผู้ที่ควรได้รับการเคารพบูชา คนที่ชื่อว่า “ครู” จะต้องประพฤติให้เป็นแบบอย่างที่ดี

กู๊ด (Good 1973, น.586) ได้ให้ความหมายไว้ในหนังสือ Dictionary Education ไว้ว่า

1. ครู คือบุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ หรืออำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียน หรือนักศึกษาในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน

2. ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามาก หรือดีเป็นพิเศษหรือมีทั้งประสบการณ์ และการศึกษาดีเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถทำให้บุคคลอื่นเกิดความรู้แจ้งอภิญญาและพัฒนาการก้าวหน้าได้

3. ครู คือ บุคคลที่สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันฝึกหัดครู และการฝึกอบรมนั้น ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการโดยมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น

4. ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมคนอื่น ๆ

พระพุทธรักษาภิกขุ (2529, น.92-95) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “ครู” ไว้ว่า ในสมัยโบราณประเทศอินเดียซึ่งเป็นเจ้าของคำว่า “ครู” ถือว่าเป็นคำที่สูงมาก คือ เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณไปสู่คุณธรรมชั้นสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะ มิได้หมายถึงวัตถุหรือมารยาทหรือแม้แต่วิชาชีพครูนั้นมักจะทำหน้าที่ปุโรหิตของพระราชาหรือพระอิศวร ซึ่งมีอำนาจอาสนา มีหน้าที่การงานใหญ่หลวงคำว่า “ครู” เราเรียกกันเพียงแต่ว่าเป็นผู้ที่เคารพหรือมีความหนักที่เป็นหนี้ยู่เหนือศีรษะเป็นเจ้าหนี้ยู่เหนือศีรษะทุกคน แต่เดิมนั้นได้กลายมาเป็นผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่งก็ได้ หน้าที่ของครูมี 3 ขั้นตอนคือ

1. ครูบ้าน คือ บิดามารดาที่เป็นบูรพาจารย์สอนมาแต่แรกเกิด

2. ครูที่วิทยาลัย คือ ครูอาจารย์ ที่สอนหนังสือในวิทยาลัย

3. ครูที่วัด คือ พระสงฆ์สอนเรื่องบวช เรื่องเรียน เรื่องจิตวิญญาณ

ซึ่งความหมายของท่านพุทธรักษาภิกขุสามารถจำแนกความหมายของครูออกได้ 2 นัย

ราชบัณฑิตยสถาน (2539, น.170) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา4) “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ยนต์ ชุ่มจิต (2541, น.17-79) ได้อธิบายคำว่าครูในภาษาอังกฤษ “TEACHERS” แต่ละตัวอักษร ดังนี้

T - Teaching คือ บทบาทของผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์

E - Ethics คือ บทบาทของผู้ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม

A - Academic คือ บทบาทของผู้มีหลักวิชา ถ่ายทอดวิชาและเป็นนักวิชาการ

C - Culture Heritage คือ บทบาทของผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรม

H - Human Relation คือ บทบาทของผู้สร้างมนุษยสัมพันธ์ในชุมชน ผู้มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและคนทั่วไป

E - Evaluation คือ บทบาทของผู้วัดและประเมินผล

R - Research คือ บทบาทของผู้ค้นคว้า วิจัย และนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

S - Service คือ บทบาทของผู้ให้บริการแก่นักเรียน

ประไพ สินธิเลิศ (2542, น.3) กล่าวว่า ครู หมายถึงผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน คุณธรรมจริยธรรม หรือผู้จัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับการแสดงชี้แนะสาระที่ทำทนายและแหล่งความรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่และวิถีแห่งการดำเนินชีวิต

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2543,น.5) ความตอนหนึ่งว่า “ครู”เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการ และเป็นผู้ถ่ายทอดความประพฤติ วิธีคิด และความดีงามทุกอย่างสร้างให้บุคคลเป็นคนที่ดี เป็นคนที่ไม่เป็นภัยต่อผู้อื่น ตรงกันข้ามเป็นคนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อส่วนรวม และตัวเองก็จะได้รับประโยชน์ว่าเป็นคน ที่เจริญ” คำว่า “ครู” มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า “คุรุ-ครู” หรือมาจากภาษาสันสกฤตว่า “คุรุ” ในความหมายที่เป็นคำนาม แปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์ หรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ และความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาบาลี แปลว่า หนัก สูง ในภาษาสันสกฤตแปลว่า ใหญ่ สูง หนัก

พัชรินทร์ มีพัฒน์ (2545, น.11) ได้นำเสนอไว้ว่า

1. ในสมัยโบราณครูอยู่ในฐานะผู้นำ เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณของศิษย์ไปสู่คุณธรรมชั้นสูง และครูเป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพ เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นเป็นเจ้าหน้าที่อยู่เหนือศีรษะของทุกคน

2. ในปัจจุบันมองครูในฐานะผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์หรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้วครูยังจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา

คุณลักษณะของครู

นักวิชาการทางด้านการศึกษามากท่าน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2535, น.13-16) กล่าวถึง ความเป็นครูว่ามีลักษณะสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้

1. รูปลักษณ์ (Appearance) ของครูควรมีความสดชื่นแจ่มใสสะอาดตา รู้จักตัวเอง มีความหนักเอาเบาสู้ มั่นใจในตนเอง มีความรู้รอบ เป็นกัลยาณมิตร มีความฉลาดและสุขภาพ
2. กิจลักษณะ (Performance) ของครูต้องมีการพัฒนาทางกาย การพัฒนาความประพฤติ การพัฒนาจิตใจ และการพัฒนาปัญญา
3. คุณธรรมของครู ได้แก่

- 3.1 หลักของการยอมรับ เป็นการยอมรับและให้เกียรติระหว่างครู กับศิษย์
- 3.2 หลักของการไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจต่อกันระหว่างครูกับศิษย์ มีความจริงใจความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีความสุขจิตทั้งทางกาย วาจา และใจ
- 3.3 หลักของความผูกพัน เป็นการสำนึกในคุณค่า ความผูกพัน จากความรักและความเข้าใจระหว่างครูกับศิษย์ ครูดีจึงทำงานในหน้าที่ของตนด้วยความรัก ซึ่งหมายถึงฉันท์
- 3.4 หลักของการช่วยเหลือเกื้อกูล ครูดีต้องเป็นผู้นำทางเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะต่างๆ ให้กับศิษย์ และเป็นผู้ที่พร้อมจะช่วยเหลือศิษย์ ซึ่งหมายถึง ความเมตตากรุณา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2538, น.3-5) กล่าวถึงลักษณะของครู ดังนี้

1. ผู้สอน ควรจะมีความรู้หลายด้าน เช่น
 - 1.1 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนรู้ถึงเหตุผลที่มาของความรู้มองเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของรู้นั้น
 - 1.2 ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียน
 - 1.3 ผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องการบริหารงาน โดยเฉพาะงานทางด้านวิชาการ การเตรียมการสอน และการประเมินผล
2. ผู้สอนควรมีความรักและศรัทธาในตัวผู้เรียนให้เกียรติและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้เรียนเสมอ พร้อมทั้งรักในวิชาที่ตนสอนและศรัทธาในวิชาชีพครู
3. ผู้สอน ควรมีความสามารถปฏิบัติการสอนได้หลากหลายวิธี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กำหนดสมรรถภาพที่คาดหวังของครู ประถมศึกษาไว้ 3 ด้านดังนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ ได้แก่

1.1 ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหา ความรู้ทางวิชาชีพ ครู กิจกรรมนักเรียน การแนะแนว ชุมชน และการพัฒนา

1.2 ความรู้ที่จำเป็นสำหรับ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้แก่ ความรู้ทางด้านภาษา ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

2. สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี ได้แก่

2.1 ด้านเทคนิควิธีการสอนทั่วไป เช่น การวางแผนการสอน เทคนิคการสอนรูปแบบการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการวิจัย และการประเมินผล

2.2 ด้านวิธีการสอนวิชาเฉพาะ เช่น วิชาทักษะ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และการวางพื้นฐานอาชีพ

2.3 ด้านกิจกรรมนักเรียน เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านกิจกรรม

2.4 ด้านเทคนิคการแนะแนว

2.5 ด้านเทคนิควิธีการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาวิทยาลัย สัมพันธ์ชุมชนและความเป็นผู้นำ

3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ได้แก่

เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานครูในระดับประถมศึกษา

สุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

ค่านิยมของการทำงานและการดำรงชีวิต

ความเป็นผู้นำ

เจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2539,น.2) กำหนดแผนปฏิบัติการหลักของการปฏิรูปการเรียนการสอนในการผลิตครู โดยกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตครู ดังนี้

1. ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การเป็นผู้มีความคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบมีเหตุผล และสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างดี

2. ด้านจิตใจ ประกอบด้วยการเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างสม่ำเสมอมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และผู้อื่นได้ มีศรัทธาในการเป็นครู และมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู

3. ด้านร่างกาย ประกอบด้วยการเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ แข็งแรงสามารถที่จะดำรงตนให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเทคโนโลยี

4. ด้านสังคม ประกอบด้วยการเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถประสานสัมพันธ์และปรับตัวได้ในชุมชนที่ต้องปฏิบัติตาม มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม

5. ด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยการเป็นผู้มีความรู้อย่างลุ่มลึกในวิชาชีพที่สอนสามารถจัดการการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมของศิษย์ได้ สามารถคิดประดิษฐ์หรือปรับปรุงหลักสูตร สื่อการสอน ทั้งที่เป็นวัสดุและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสร้างและเลือกใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

สุจิตรา พัฒนะภูมิ (2542, น.28) ได้ให้คุณลักษณะของครู ที่มีคุณภาพ 6 ประการ ดังนี้

1. การครองตน ความประพฤติ คุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ รักความเป็นครู รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่สอน

3. มีความสามารถในการสอน ใช้นวัตกรรมในการสอน มีความขยันและรับผิดชอบต่องานสอน มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างบรรยากาศที่หลากหลายในการเรียนรู้

4. มีความรู้ภาษาต่างประเทศ นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้และการใช้ภาษาไทยควรมีความรู้และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

5. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน

6. มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการและกระแสสังคมโลก

สุวรรณ ททรัพย์าคม (2542, น.53) ได้กล่าวว่า ครูในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีการพัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. มีการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน

2. มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

3. มีการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล แสดงความรักต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง

4. มีการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและมีการคิดอย่างสร้างสรรค์

5. มีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

6. มีการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน

7. มีการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกคิด มีการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลายและการเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง

8. มีการฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

9. มีการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล (2542, น.21) ได้กล่าวถึงครูในยุคปฏิรูปการศึกษาว่า ครูที่สังคมต้องการคือ ครูที่มีจิตสำนึกและวิญญาณความเป็นครู ครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียนตลอดชีวิตคุณลักษณะของครูไทยที่สำคัญที่สุดคือ มีคุณธรรมและจรรยา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความรับผิดชอบ มีความเมตตากรุณา มีความรู้ในวิชาชีพครู มีความมุ่งมั่นในการพัฒนา

สมเชาว์ เกษประทุม (2543, น.10) ได้กล่าวว่า ครูดีในอุดมคติของสังคมยุคปฏิรูปการศึกษา ต้องกระทำตามลำดับ ดังนี้

1. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี
2. มีจรรยาบรรณครู
3. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
4. ปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน
5. ศรัทธาในอาชีพครู
6. หุ่นเหอาใจใส่สั่งสอนศิษย์
7. ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
8. รับฟังปัญหาของผู้อื่น
9. มีความรู้ทางวิชาการเป็นเลิศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่สังคมไทยคาดหวังขึ้นอยู่กับทักษะของแต่ละบุคคล เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วครูที่ดีนั้นจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านส่วนตัว คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพทางกาย ทางจิตและสติปัญญาดี มีเจตคติที่ดีต่อกันและงานอาชีพ

2. คุณลักษณะทางด้านงานอาชีพ คือ มีความรู้ทางด้านวิชาการ เช่น มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน หลักการสอน วิธีสอน จิตวิทยาการศึกษา ปรัชญาการศึกษา และศึกษาวิทยาการสมัยใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. คุณลักษณะทางด้านสังคม คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชนที่อาศัยอยู่ ช่วยเสนอและเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชน มีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู

ในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาท ของครูต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสังคมในปัจจุบันอยู่เสมอ และครูในสมัยนี้ จึงเป็นปรับตัวให้เข้ากับ บทบาทและหน้าที่ ดังนี้

กะเน็งนิจ กล่าวทอง (2542, น.24-35) กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษาจะเป็นภาระหน้าที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการประเมินผลการสอนซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ดังกล่าวให้สำเร็จให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูประถมศึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การเตรียมการสอนดำเนินไปโดยราบรื่นดังนี้

1.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็กและจิตวิทยาเด็กที่ตนต้องสอน

1.2 ศึกษาแหล่งสื่อการสอนที่สามารถหยิบยืมสื่อการสอน โดยใช้วัสดุตามท้องถิ่นเพื่อให้ได้อุปกรณ์ประกอบการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน เหมาะกับนักเรียน ประหยัดและได้ผลคุ้มค่า ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยภูมิหลังของนักเรียน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน กำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนกำหนดวิธีการประเมินผลได้

2. ดำเนินการสอน ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปโดยราบรื่น ดังนี้

2.1 ศึกษาเทคนิค วิธีการฝึกจนเกิดทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะในการใช้อุปกรณ์การสอน การตั้งคำถาม การใช้ท่าทางสื่อความหมาย การแปรเปลี่ยนวิธีการสอนและการสรุปบทเรียน

2.2 ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนและวิธีการสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและเนื้อหาที่จะสอน

2.3 ศึกษาหลักและวิธีการในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ เช่น ตั้งใจเรียน อยู่ในระเบียบวินัยของชั้นเรียน ไม่ก้าวร้าว กล้าแสดงความคิดเห็น

2.4 ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมแบบต่างๆ เพื่อจะได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุผลตามจุดหมายของการสอน

3. การประเมินผลการสอน ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การประเมินผลการสอนเป็นไปโดยราบรื่น

4. พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้ดี ดังนี้

4.1 คอยสำรวจบุคลิกภาพด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของตนเองอยู่เสมอ

4.2 ปรับปรุงบุคลิกภาพที่บกพร่องของตนเองอยู่เสมอ

5. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ดังนี้

5.1 ให้ความสนใจแก่นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทุกคนเท่าเทียมกัน

5.2 ให้ความเมตตากรุณาแก่นักเรียนทุกคน

5.3 ในระหว่างสอน ทักทาย และซักถามปัญหา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากครูจะต้องศึกษาหลักสูตรต้องเตรียมการสอน โดยจัดทำแผนการสอนที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้าว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรเรียนรู้ด้วยวิธีใด และจะตรวจสอบได้อย่างไรว่าผู้เรียนรู้ในสิ่งเหล่านั้นจริงหรือไม่ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนขึ้นเองเป็นประจำและต่อเนื่อง ข้อพิจารณาในการเขียนแผนดังนี้

1. สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ เพื่อเป็นการหาข้อมูล

2. วิเคราะห์เนื้อหา/หลักสูตร/ตัวผู้เรียน เพราะแผนการสอนที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

3. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีหลากหลายและยืดหยุ่นได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดในลักษณะที่เรียนแล้วเกิดความรู้ทักษะที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ จะทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน เพราะการเรียนรู้ที่ดีคือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง สัมผัสกับความจริง

4. เตรียมสื่อการเรียนการสอน ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรม ควรนำสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

5. เตรียมเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยเน้นประเมินตามสภาพจริง และมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

เฉลิม นามเชียงใต้ (2542, น.10-16) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในส่วนของ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพครู (National Teacher Qualification, น. NTQ) ครูต้องจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางครูต้อง ร่วมกันทำงานเป็นทีม และร่วมมือกับผู้เรียน ครูต้องแนะนำแหล่งข้อมูลและความรู้แก่ผู้เรียน ครู เป็นผู้ออกแบบวิธีเรียนร่วมกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้รู้จุดแข็ง จุดด้อยในตัวผู้เรียน แสวงหาความร่วมมือทั้งครูและผู้เรียน เพื่อวางแผนแสวงหา ข้อมูลในฐานะผู้ให้คำแนะนำการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนในขณะปฏิบัติการเรียนรู้ ร่วมมือในการ ประเมินผลตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน นำเสนอผลงานของการเรียนรู้และ ปรับปรุงให้ดีขึ้นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผลดีเด่น เพื่อนำเสนอสาธารณชนทั่วไป

นวลจิตต์ เขาวนักรัตติพงศ์ (2543, น.141)

1. บทบาทเฉพาะตัว

1.1 เป็นผู้รักการอ่าน การค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย มั่นใจและศรัทธาใน อาชีพครู

1.2 เป็นผู้มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก เพื่อเผยแพร่ความคิดความรู้ ต่อสาธารณะ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน

1.3 เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรม จรรยาที่ยอมรับในชุมชน

1.4 เป็นผู้ประกอบอาชีพพอควรแก่อัตภาพ มานะบากบั่น มัธยัสถ์ ไม่เห็นแก่ ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรม และจริยธรรม

2. บทบาทต่อนักเรียน

2.1 เป็นผู้ช่วยและแนะนำให้นักเรียนมีหลัก รู้จักวิธีศึกษาค้นคว้าและเลือกทางของ ตนเองอย่างอิสระ

2.2 เป็นผู้ฝึกให้นักเรียนสามารถทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น

2.3 เป็นผู้สนใจศึกษาธรรมชาติของศิษย์ รัก เอาใจใส่ศิษย์ จัดช่องว่างระหว่าง ครูกับศิษย์

2.4 เป็นผู้ศึกษาความสนใจ ความถนัด ความสามารถของนักเรียน และหาทาง ส่งเสริมแนะนำในการเลือกวิชา และอาชีพได้อย่างเหมาะสม

2.5 เป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนในคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติ

3. บทบาทต่อสังคม

3.1 เป็นผู้มีความรู้ ความสนใจในการเกษตร และมีส่วนร่วมกิจกรรมเกษตรในท้องถิ่นได้ดี

3.2 เป็นผู้รักความยุติธรรมและกล้าต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยสติปัญญาตามกระบวนการที่เหมาะสม

3.3 เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน

3.4 เป็นผู้ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสที่เหมาะสม

อำเภอ สุจริตกุล และคณะ (2533, น.23-28)

1. สั่งสอน ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัยศิษย์ เพื่อพัฒนาตนให้มีสติปัญญา มีเหตุผลมีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจและคุณธรรม มีความสามารถ และมีทักษะในการประกอบอาชีพสุจริตคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และที่สำคัญที่สุดก็คือ พัฒนาศิษย์จนเป็นผู้มีความรู้ควบคู่คุณธรรม

2. ศึกษาค้นคว้า วิจัยให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครูต้องเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัย และใช้ผลงานวิจัยของตนเองและของผู้อื่นด้วย

3. แนะนำ กำกับ ติดตามผลการสอน นิเทศงาน และบริหารเป็น ความก้าวหน้าของครู มิใช่เพียงแต่สอนเก่งเท่านั้น ครูต้องทำงานร่วมกันในสถานบัน มีกฎเกณฑ์ในความก้าวหน้าทั้งด้านอายุการทำงาน ความสามารถในการสอน การให้บริการและการบริหารงานต่างๆ ครูที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์มาก จะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ กำกับดูแล ตลอดจนช่วยและติดตามผลงานของบุคลากรในสถาบันของตนตามลำดับอาวุโสได้เป็นอย่างดี

4. ประยุกต์ใช้ทรัพยากร ดิน และสังคมให้เป็นประโยชน์ได้ทุกเมื่อ ครูอาจารย์มีหน้าที่และบทบาทในการระดมทรัพยากร และรู้จักใช้ทรัพยากรสังคมให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนตลอดจนการฝึกอบรมศิษย์ ในกรณีนี้ย่อมหมายถึงทรัพยากรมนุษย์วัสดุอุปกรณ์ และทุนทรัพย์เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วิทยาลัย สถาบัน และสังคม

5. เป็นผู้สร้างและมีมนุษยสัมพันธ์ ครูอาจารย์ในสถานการณ์ปัจจุบันต้องเป็นผู้ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

6. เป็นนักพัฒนาสังคมและบุคคล ในสภาพทั่วไปของเมืองไทยยังขาดแคลนหรือพื้นที่ขาดความเจริญ ซึ่งมีเด็กด้อยโอกาสอยู่อีกมาก ครูอาจารย์ควรมียุทธศาสตร์หรือทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิ์ผลประโยชน์ หรือโอกาสเพื่อความเป็นธรรมของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการเรียนการสอนของครู โดยกำหนดตัวบ่งชี้ 10 ประการ ดังนี้

1. วางแผนการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น
 2. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติ ประเมินและปรับปรุงตนเอง
 3. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
 4. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม
 5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 6. จัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดี
 7. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุขและประสบความสำเร็จ
 8. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถและความถนัดได้ตามศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยนักเรียนเป็นรายบุคคล
 9. จัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่ออย่างหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
 10. ประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสม
- จากแนวความคิดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู สามารถสรุปเป็นบทบาทและภาระหน้าที่ของครู ดังนี้ คือ ครูมีบทบาทในการสอนและพัฒนาเด็กนักเรียน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม มีบทบาทในการพัฒนาตนเองและประการสำคัญคือ มีบทบาทและภาระหน้าที่ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายและสั่งการให้ปฏิบัติในบทบาทต่างๆ ครูได้รับเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ครูควรได้รับจากองค์กรหรือสถานศึกษาตามมาด้วย

2.1.7 บริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

1. ประวัติของวิทยาลัย

วิทยาลัยรัตนโกสินทร์เทคโนโลยี (R-Tech) แต่เดิมชื่อว่า วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก รัตนโกสินทร์ เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรอาชีวศึกษา ในอดีตเป็นวิทยาลัยสามัญ ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงในย่านบางเขน ชื่อวิทยาลัยเนื่องวิทยา มีคุณแม่เนื่อง อิ่มสมบัติเป็นเจ้าของ เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษา พร้อมขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ เปิดการสอน

ระดับอาชีวะแทน เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2525 กรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี จึงขออนุญาตใช้ชื่อวิทยาลัยที่มีนามอันเป็นมงคลยิ่งว่า “รัตนโกสินทร์” ในเวลาต่อมากิจการของวิทยาลัยมีความเจริญรุ่งเรืองตามลำดับ มีผู้สำเร็จการศึกษาไปกว่า 25 รุ่น ทำให้ชื่อเสียงของวิทยาลัยเป็นที่รู้จักทั้งในแวดวงการศึกษาและธุรกิจ ตลอดจนสถานประกอบการต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นสถานศึกษาที่อยู่ใจกลางชุมชน จึงได้รับการยอมรับให้เป็นศูนย์กลางการเรียนประเภทอาชีวศึกษา

เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2551 ผู้รับใบอนุญาตท่านเดิมมีความประสงค์ขอลดเลิกกิจการจึงเสนอขายและโอนกิจการวิทยาลัยให้นายแพทย์วรวิทย์ วิศิษฐ์กิจการ ผู้ได้รับใบอนุญาต ซึ่งเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ทางด้านการศึกษาและมีความรู้ทางด้านระบบทวิภาคี เพื่อพัฒนาวิทยาลัยและระบบการเรียนการสอนการบริหารจัดการสู่การเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการดังนี้

1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

1.1.1 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาเครื่องกล

สาขางานยานยนต์

1.1.2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ

สาขางานการบัญชี

สาขางานการขาย

สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

1.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

1.2.1 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาเครื่องกล

สาขางานเครื่องกลเรือพาณิชย์

1.2.2 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาพาณิชยการ

สาขาวิชาบัญชี

สาขาวิชาการตลาด

สาขาวิชางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 71 ตารางวา เลขที่ 95/151 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 102101 โทร. 0-2521-3950-1 โทรสาร. 0-2521-3950

สัญลักษณ์ประจำวิทยาลัย

สัญลักษณ์ เป็นรูปเรือพาณิชย์และฟันเฟือง มีความหมายถึงการจัดการเรียนการสอนทางอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมและวิชาช่างอุตสาหกรรม ล้อมรอบด้วยชื่อของวิทยาลัยเป็นภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ อยู่ในรูปวงกลมประจักษ์ความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเป็นเลิศอันสูงสุด เช่นเสากระโดงเรือ 2 เสา คือ ทางทักษะความรู้ และทักษะชีวิตอย่างมีสมดุล ตามแนวคิดความเชื่อ

ปรัชญาขีดมันร่วมกันคือ สามัคคี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี

สีประจำวิทยาลัย สีม่วง หมายถึง ความมีมงคล ความเจริญรุ่งเรืองของนักเรียน-นักศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษา

อักษรย่อ R-TECH

โดยมีการแบ่งแผนการทำงานเป็นฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ฝ่ายวิชาการ

ฝ่ายทะเบียน

ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา

ฝ่ายวิจัยและพัฒนา

ฝ่ายศูนย์ระบบสารสนเทศ

แผนกบัญชี

แผนกการตลาด

แผนกคอมพิวเตอร์

แผนกยานยนต์

แผนกสามัญ

2. ข้อมูลของวิทยาลัย

วิสัยทัศน์

สร้างนิสิตผู้รู้ เชิดชูภูมิปัญญาไทย
นำสมัยเทคโนโลยี เป็นคนดีของสังคม

ปรัชญา

สามัคคี มีวินัย ผู้รู้ เชิดชูคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี

พันธกิจ

จัดการศึกษา และวิชาชีพให้เกิดประสิทธิผล
พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
เสริมสร้างความร่วมมือระดับเครือข่ายและสังคม

3. แนวทางการบริหารวิทยาลัย

3.1 แนวทางพัฒนาวิทยาลัย

วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ ได้กำหนดเป้าหมายของวิทยาลัยที่จะต้องปฏิบัติมี 7

ประการ คือ

เป้าหมายที่ 1

1. วิทยาลัยมีบรรยากาศร่มรื่นสะอาด สวยงาม มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ

ปลอดภัย

การปฏิบัติ

1. โครงการห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศวิชาการ
2. ปลุกต้นไม้ขึ้นต้น
3. ปลุกต้นไม้ดอกไม้ประดับรอบบริเวณวิทยาลัยและบนอาคารเรียน
4. ตกแต่งน้ำตก – น้ำพุบริเวณสวนหย่อมให้สวยงามอยู่เสมอ
5. ปรับปรุงโรงอาหารและบริเวณรอบโรงอาหาร
6. ปรับปรุงทางเข้ารอบอาคารเรียนและด้านหน้า
7. ดูแลตกแต่งที่นั่ง โต๊ะเก้าอี้หน้าอาคารให้สวยงามสะอาดอยู่เสมอ
8. โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ใช้งานได้เสมอ

ผลการปฏิบัติ

1. วิทยาลัยมีบรรยากาศร่มรื่นสะอาด สวยงาม เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ
2. บุคลากรในวิทยาลัย ยิ้มแย้มแจ่มใส สดชื่น
3. ผู้ปกครองและชุมชนใช้ประโยชน์ในการพักผ่อนและออกกำลังกาย

4. นักเรียนมีความสุขสุขภาพจิตดี อยากมาวิทยาลัย
5. หน่วยงานภายนอกที่มาเยี่ยมวิทยาลัยชื่นชมและพอใจกัน
6. เป็นตัวอย่างให้กับชุมชนและวิทยาลัยในเขต

เป้าหมายที่ 2

ครู และบุคลากรเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขกับการทำงาน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รักวิทยาลัย รักลูกศิษย์ มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อพัฒนางานทางการศึกษารักความก้าวหน้าในอาชีพและปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

การปฏิบัติ

1. มอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน
2. ให้ความสำคัญต่อบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค
3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอมีการนิเทศติดตามผลกาปฏิบัติงานและให้ความสนใจให้กำลังใจ ชมเชยหรือให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา
4. ให้โอกาสได้เข้ารับการอบรมสัมมนาและเข้ารับการศึกษาคู่ในระดับที่สูงขึ้น
5. ส่งเสริมบุคลากรเข้าประกวดครูดีเด่น ครูต้นแบบและครูแห่งชาติตามความเหมาะสม
6. ให้ความสำคัญชอบตามผลงานเกณฑ์การประเมินอย่างเป็นธรรม
7. ยอมรับความคิดเห็นของครูเป็นสำคัญ
8. ให้ความรู้และปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ผลการปฏิบัติ

1. บุคลากรมีความสุขกับการทำงาน รักหน่วยงานและมีความสุข
2. บุคลากรทุกคนมีการทำงานเป็นหมู่คณะ
3. คณะครูทุกคนรักความก้าวหน้า รักอาชีพของตนเองมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพ
4. บุคลากรมีการอุทิศเวลาให้แก่ตนเอง พร้อมทั้งเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. คณะครูได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ทั้ง 12 ข้อ

6. คณะครูมีความก้าวหน้าในอาชีพของตนเองพร้อมทั้งมีความสุข

เป้าหมายที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม รักความเป็นไทย มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ รักการแสวงหาและการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ความเป็นประชาธิปไตย

ทางไกลยาเสพติดจัดบรรยากาศในวิทยาลัย เช่นการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้มีการแข่งขันความสามารถทางวิชาการตลอดจนจัดนิทรรศการและมีการแสดงผลงานอย่างต่อเนื่อง

การปฏิบัติ

1. ผู้บริหารวิทยาลัยส่งเสริมให้ครู มีการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด
2. ครู มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด
3. ครู มีการรวมกลุ่มเป็นแกนนำและเครือข่ายเพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ได้รับข้อเสนอแนะเทคนิค และวิธีการที่แปลกใหม่มาพัฒนาผู้เรียน สื่ออุปกรณ์การสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด
4. ครูได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้แสวงหาความรู้ เทคนิคและกระบวนการที่ทันสมัยอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน
5. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดห้องเรียนและป้ายนิเทศให้ได้รับความรู้ความสวยงาม สะอาดบรรยากาศวิชาการเสมอ โดยให้นักเรียนจัดทำด้วยตนเองมากที่สุดจนเกิดความภูมิใจ
6. จัดให้มีกิจกรรมและการประกวดต่าง ๆ ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม กล้าแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานความมีประชาธิปไตย ทางไกลยาเสพติดขึ้นภายในและภายนอกวิทยาลัย
7. ส่งเสริม พัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดทั้งในด้านของหนังสือเอกสารประกอบการค้นคว้า บรรณาส วัสดุครุภัณฑ์ เพื่อจูงใจให้นักเรียนเข้าใช้บริการของห้องสมุดด้วยความสะดวก รวดเร็วและทันสมัย

ผลการปฏิบัติ

1. ครู ของวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนของผู้บริหารในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลตามที่มุ่งหวัง
3. ครูมีการนำเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4. ครูได้เข้ารับการประชุม อบรม สัมมนาศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง มีการค้นคว้าและหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

6. นักเรียนเกิดประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งามบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ห่วงไกลยาเสพติดสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. นักเรียนได้แสดงความสามารถในการเสนอความรู้ด้านต่างๆ และเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

8. นักความพึงพอใจในการใช้บริการของห้องสมุดและสามารถใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เป้าหมายที่ 4 ส่งเสริมให้คณะกรรมการวิทยาลัยและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแสวงหาทรัพยากรจากชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครในการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนรวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยต่อไป

การปฏิบัติ

1. มีการประสานความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

2. วิทยาลัยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและมีการเลือกตั้งคณะกรรมการทุกปีการศึกษา

3. คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือกับวิทยาลัยในการดูแลและจัดการศึกษาให้กับนักเรียนโดยมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

4. วิทยาลัยเป็นแหล่งวิทยาการในการเผยแพร่ความรู้และการสร้างเสริมทักษะชีวิตให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5. เชิญชวนประชาชนผู้ปกครองมาออกกำลังกายเพื่อห่างไกลยาเสพติดเช่น ลานกีฬา วิทยาลัย

6. ให้บริการสถานที่กับชุมชนในการจัดกิจกรรมและจัดงานพิธีต่างๆ

7. วิทยาลัยร่วมกิจกรรมต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น ประเพณีทำบุญตักบาตรเทโว งานกฐินสามัคคี งานสงกรานต์ของวัด

8. วิทยาลัยมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา
ผลการปฏิบัติ

1. วิทยาลัยได้รับความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่น องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในการมีส่วนร่วมกันดูแลและจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน
2. คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนมีการเลือกตั้งคณะกรรมการและสมาชิกเป็นปัจจุบันทุกปีการศึกษา
3. เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนได้เข้าร่วมกับวิทยาลัยจัดการศึกษาให้กับนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพและคุณลักษณะตามที่ชุมชนและผู้ปกครองมุ่งหวัง
4. วิทยาลัยมีการจัดบริการให้ความรู้โดยผู้ปกครองและครูร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและครอบครัว
5. นักเรียน ครู ได้รับความรู้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน
6. ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีโอกาสมาใช้สถานที่ของวิทยาลัยเล่นกีฬา พักผ่อนและใช้สถานที่จัดงานพิธีต่างๆ
7. วิทยาลัยและชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมเกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น
8. วิทยาลัยได้เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและชุมชนเกิดความพึงพอใจต่อ วิทยาลัย

เป้าหมายที่ 5 มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และมีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน (Portfolio) เป็นรายบุคคล
การปฏิบัติ

1. สังเกตการทำงานและพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่เรียนและร่วมปฏิบัติกิจกรรมและบันทึกเป็นระยะๆ เพื่อนำผลมาสรุปในแต่ละภาคเรียน
2. จัดให้มีการทบทวนความรู้จากการทำแบบฝึกหัดและครูผู้สอนสรุปบทเรียนทุกครั้ง
3. จัดเวทีสนับสนุนความสามารถของนักเรียนจากการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นวาดภาพ ร้องเล่นเต้นรำเรียงความ ฯลฯ
4. จัดให้มีการประเมินผลงานของนักเรียนตามสภาพจริง
5. จัดให้มีงานนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานความสามารถของนักเรียนให้ชุมชนรับทราบและชื่นชมผลการพัฒนาของวิทยาลัย

ผลการปฏิบัติ

1. ประเมินผลการเรียนจากสภาพจริงของครูและนักเรียน

2. นักเรียนทุกคนได้รับการฝึกทักษะเก็บผลงานจัดทำแฟ้มสะสมผลงานไว้ประจำตัว
3. นักเรียนและครูมีผลงานในวันขึ้นชมผลงาน (จัดนิทรรศการ)
4. ครูมีรายละเอียดผลงานของนักเรียนจากแฟ้มสะสมงาน
5. ครู นักเรียน ได้มีโอกาสแสดงผลงานของตนเองสู่สาธารณะชน

เป้าหมายที่ 6 มีการนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูได้รวบรวมผลงานของตนโดยการจัดทำแฟ้มพัฒนางาน(Portfolio) เพื่อสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

การปฏิบัติ

1. ชี้แจงให้คณะครูเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานและการรวบรวมผลงานในรูปแบบแฟ้มพัฒนางาน
2. เสนอแนะแนวทางและวิชาการนิเทศและจัดทำแฟ้ม โดยให้มีการแยกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานทำให้สอดคล้องต่อการจัดทำแฟ้ม
3. นิเทศติดตามผลการดำเนินงานการรวบรวมผลงาน โดยจัดทำแฟ้มสะสมงานเมื่อครูมีปัญหาหรือผู้บริหารพบข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขได้ชี้แจงแนะนำพัฒนาให้ดีขึ้น
4. จัดกิจกรรมนิเทศโดยให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เสนอแนววิธีจัดทำแฟ้มพัฒนางานแนวคิดใหม่ๆ นำไปปรับปรุงของตนเองให้ดีขึ้น
5. นำผลงานของครูและนักเรียนมาจัดในวันขึ้นชมผลงานเพื่อประชาสัมพันธ์
6. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำไปประกอบความดีความชอบ ดูจากแฟ้มสะสมผลงานของครูเป็นส่วนหนึ่ง

ผลการปฏิบัติ

1. คณะครูมีการจัดทำแฟ้มพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. คณะครูมีการจัดทำแฟ้มพัฒนางานของตนเอง และมีการจัดเก็บผลงานอย่างเป็น
3. สามารถนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูได้ สะดวกรวดเร็ว ทำให้ดำเนินงานเป็นระบบและตรวจสอบผลได้ง่าย
4. คณะครูมีการประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและมีโอกาสพัฒนางานด้วยตนเอง
5. มีผลงานเพื่อนำมาจัดนิทรรศการในวันขึ้นชมผลงานเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองชุมชนและกรรมการศึกษาทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา
6. มีหลักฐานเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผล การปฏิบัติงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา

เป้าหมายที่ 7 คณะครูและนักเรียนมีการจัดทำและดำเนินการวิจัยทั้งในระดับวิทยาลัย ระดับห้องเรียนและในระดับของนักเรียนมีการวิจัยในรูปแบบของการทำโครงการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การปฏิบัติ

1. ผู้บริหารวิทยาลัยมีการดำเนินการจัดทำและแก้ไขสภาพปัญหาด้านการบริหารงานต่าง ๆ ในวิทยาลัยด้วยการทำวิจัยในระดับวิทยาลัย
2. ครูมีการดำเนินการจัดทำ และแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการค้นคว้าแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมด้วยการจัดทำโครงการตามระดับชั้นเรียนและตามความสนใจของตน

ผลการปฏิบัติ

1. การบริหารงานต่างๆ ของวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างถูกต้องตามสาเหตุของปัญหาทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานตามนโยบายที่มุ่งหวัง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูได้รับการแก้ไขและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การแก้ปัญหาด้วยงานวิจัยในชั้นเรียนทำให้กระบวนการทำงานนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงและอยู่บนหลักแห่งเหตุผลช่วยพัฒนานักเรียนและพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้มีผลการปฏิบัติที่เชื่อถือได้
3. นักเรียนสามารถจัดทำโครงการได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการและวิธีการจัดทำซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างกว้างขวางทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.1.8 บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน

1. กลุ่มบริหารวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบ ขอบข่ายงานและภารกิจการบริหารวิชาการดังนี้

- 1.1 งานบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 การวัดผล ประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 งานห้องสมุด

1.8 งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนวการศึกษา

1.11 งานประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่ครอบครัว ชุมชน องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.12 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

2. กลุ่มบริหารงานงบประมาณ มีหน้าที่รับผิดชอบ ขอบข่ายงานและภารกิจบริหารงบประมาณ ดังนี้

2.1 งานวิเคราะห์และจัดทำแผนของสถานศึกษา

2.2 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

2.3 การจัดสรรงบประมาณ

2.4 การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผล การใช้จ่ายเงิน และผลการ

ดำเนินการ

2.5 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.6 การบริหารการเงิน

2.7 การบริหารบัญชี

2.8 การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

2.9 งานตรวจสอบภายใน

2.10 งานจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

2.11 การดำเนินงานธุรการ

2.12 งานทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ

2.13 การรับนักเรียน

2.14 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

2.15 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2.16 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3. กลุ่มการบริหารงานบุคคล มีหน้าที่รับผิดชอบขอบข่ายงานและภารกิจบริหารงานบุคคล ดังนี้

3.1 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

3.2 งานพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ

3.3 วินัย และการรักษาวินัย

3.4 งานวินัยและความประพฤตินักเรียน

- 3.5 งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
- 3.6 การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
- 3.7 งานบริการสาธารณะ
- 3.8 งานป้องกันและแก้ไขปัญหาสีเสด็จ และอบายมุข
- 3.9 งานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
- 3.10 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
- 4. กลุ่มการบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบขบข่างงานและภารกิจบริหารงานทั่วไปดังนี้
 - 4.1 การประสานงานคณะกรรมการสถานศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.2 การส่งเสริม และประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบตามอัธยาศัย
 - 4.3 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
 - 4.4 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.5 งานสัมพันธ์ชุมชน
 - 4.6 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น
 - 4.7 งานโสตทัศนศึกษา
 - 4.8 งานโภชนาการ
 - 4.9 งานอนามัยวิทยาลัย
 - 4.10 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 4.11 งานสวัสดิการ
 - 4.12 งานสหกรณ์ร้านค้า
 - 4.13 งานบริการอาหารเสริม(นม)
 - 4.14 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

วนิดา การขยัน (บทคัดย่อ, น. 2540) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพังงาโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารวิทยาลัยประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติวิชาการโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, น.บ.ทศด้อย) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและวิทยาลัย เพื่อการจัดการวิจัยขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชนคือเงื่อนไขเกี่ยวกับความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในชุมชนเงื่อนไขเกี่ยวกับความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในชุมชนเงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และเงื่อนไขทางด้านวิทยาลัย และที่สำคัญการกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและวิทยาลัยตรงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิจัยในชุมชน คือผู้บริหารวิทยาลัย คณะกรรมการวิทยาลัย คณะครูผู้ปกครอง นักเรียน ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และวิทยาลัยในการจัดการวิจัย ขั้นพื้นฐานพบว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 8 ขั้นตอน คือ 1) การวิจัยขั้นพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ 6) การร่วมกันดำเนินการ 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการซึ่งจากกระบวนการ มีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้แบบแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนและวิทยาลัย เพื่อการจัดการวิจัย ขั้นพื้นฐานมีแบบแผนของการมีส่วนร่วมแบบเหลื่อมล้ำ (Inequity Participatory Pattern) ตามบทบาทการมีส่วนร่วม คุณสมบัติของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม และกิจกรรมที่วิทยาลัยต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสามารถจำแนกตามหมวดหมู่ของคุณสมบัติ เป็น 3 แบบแผนย่อยคือ แบบแผนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participatory Pattern) แบบแผนการมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน (Partial Participatory Pattern) และแบบแผนการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participatory Pattern)

ประยุทธ์ ศรีชัย (2544, น. บ.ทศด้อย) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในวิทยาลัย ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิทยาลัยประถมศึกษาทั้งโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และวุฒิการวิจัย พบว่าครูที่เป็นเพศหญิงกับเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารวิทยาลัยประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่มีอายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวุฒิการวิจัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารวิทยาลัยประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

มนตรี ฉายสินธุ์ (2550, น. บ.ทศด้อย) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของวิทยาลัยกลุ่มเพชรนครเขื่อนขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย 4.01

รองลงมาคือด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.78 ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านห้องสมุด มีค่าเฉลี่ย 3.73 และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.68

ปัญจพร วิมลพันธ์ (2550, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของกลุ่มวิทยาลัยพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติวิชาการของกลุ่มวิทยาลัยพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ด้านนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านห้องสมุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน

จันทร์เพ็ญ อสุรย์ (2551, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการในวิทยาลัยอยู่เย็นวิทยา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารวิชาการใน 9 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมประสานงาน และสนับสนุนวิชาการแก่ชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการนิเทศการศึกษา ยกเว้นด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาในการบริหารวิชาการ ได้แก่ การขาดการประชาสัมพันธ์ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายระดับต่าง ๆ และไม่ควรรับนักเรียนมากเกินไป เนื่องจากอาคารและขนาดของห้องเรียนแออัดและไม่เพียงพอในบางห้องเรียน

ประกอบ บุญชู (255, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความต้องการในการพัฒนาวิชาการของวิทยาลัยประมงศึกษา สังกัดสำนักงานการประมงศึกษา จังหวัดมหาสารคามทั้ง 9 ด้าน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูวิชาการในวิทยาลัยจำนวน 294 คน ผลการศึกษา พบว่า

1. ความต้องการในการพัฒนาวิชาการโดยรวมทุกด้าน และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีความต้องการระดับมากที่สุด
2. ผู้บริหารและครูวิชาการ มีความต้องการพัฒนาวิชาการรวมทุกด้าน ในด้านการเรียนการสอน งานวัดผล งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ โดยผู้บริหารมีความต้องการมากกว่าครูวิชาการส่วนงานด้านสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มินูดิน (Minudin 1987 อ้างถึงใน มนตรี ฉายสินธุ์ 2550, น. 50) ได้ทำการวิจัยบทบาททางวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยรัฐศึกษา ในมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นหลักในการประเมินผลโครงการวิทยาลัยสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่มขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยอย่างชัดเจน ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของวิทยาลัย สอนในระดับขั้นสูงและเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

กูธฮาร์ด (Goodhart 1991 อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ อสุรย์ 2551, น. 42) ได้ทำการศึกษาลักษณะของวิทยาลัยในระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพในด้านวิชาการ ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของวิทยาลัยมัธยมศึกษาในผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ความสำเร็จในวิทยาลัยและประสิทธิภาพของการวัดผล จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำในการจัดองค์กรของผู้บริหาร ความมีคุณธรรม จริยธรรมของครูปฏิบัติการสอนและความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของวิทยาลัย และส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

โนลเต (Noite 1966 อ้างถึงใน มนัสนันท์ เหิรอดิษฐ์ 2550, น. 66) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารวิชาการโดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าพฤติกรรมที่ทำให้การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการอบรม สาธิตวิธีสอน อภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุมให้ครูในวิทยาลัยสับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมเชิงปฏิบัติการและการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน การประเมินผลและการติดตามผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมปรึกษาและสาธิตการสอน การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อโดยไม่ให้เสียกำลังใจให้ครูมีเวลาพอสำหรับการเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการสอน ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์การสอน จัดให้ครูได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือและบทความเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการ ประชุมครูเพื่อประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียน การจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปประชุมอบรมทางวิชาการ

แอกที (Agthe 1980, น. 307) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่และครูในวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใหญ่และครูยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะ
2. ครูใหญ่ทำหน้าที่ในการบริหารงานด้านอื่น ๆ มากเกินไป ควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษามากขึ้น

3. ครูมีความคิดเห็นว่า โครงการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในวิทยาลัย

4. นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงาน และมีการทำงานเป็นคณะมากขึ้น

ปาร์เกอร์ Parker 1986 (อ้างถึงใน อุดร แผลพร 2544, น. 33) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจสั่งการแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้แบบการตัดสินใจตามแนวคิดของ ฟูร์มและยิลตัน (Vroom and Yetton) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารในวิทยาลัย จำนวน 108 คน ปรากฏว่าผู้บริหารร้อยละ 74 เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารวิทยาลัยไม่ยึดแบบใดแบบหนึ่งตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

2. การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารจะไม่คำนึงถึงอายุ ประสบการณ์ เพศ สาขาวิชาหรือการอยู่ร่วมสถาบันเดียวกัน

3. ผู้บริหารเพศหญิงและเพศชายใช้แบบการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ สรุปได้ว่าการบริหารวิชาการ งานด้านต่าง ๆ ทั้ง 7 ด้าน มีความสำคัญสัมพันธ์กันในทุก ๆ ด้านแต่ด้านที่มีความสำคัญที่ต้องสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ถือได้ว่าเป็นงานหลักของวิทยาลัย คุณภาพของวิทยาลัยจะดีเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารวิชาการของวิทยาลัย หากครูมีคุณภาพและมีการบริหารจัดการ การดำเนินงานทางวิชาการที่ดี คุณภาพของการศึกษาก็ย่อมจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนโดยตรง การที่ครูจะดำเนินงานทางด้านวิชาการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือ สนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ จากคณะครูและผู้บริหาร อันเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ และความมั่นใจในการปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการให้เป็นไปด้วยดี